

Dokumentliste

Statsforvaltningen

Sak

Dok. nr.

Datum

Dokumentets art

Merknader

U. O. top. ark.
Dagalis, Hol p, K, Buekruud
Hallen vestre, 94/1. Mulig grav. Middelalder.
 Regnr. F. 76. 1652 A4 R6
Strømmen, 100/1. Grav. Middelalder
 Regnr. F. 76. 1652 A8 R4

Grava fra svartedauden.

1. I oppleggner gjort av Lars Hagen og Gunnar Stensen står det:

"Her er Fekjarnmogen med en grav fra Svartedauden. Den sorte død 1349-1350. Graven er undersøkt og levninger etter gravlagte fantes og endel blev sent til Universitetet der uttalte at levningerne skrev sig fra en Ungdom. Noe mere kunne de ikke si."

(Disse oppleggnerne er gjort først i 1960-åra.)

2. I Drammen og Opplands Turistforenings Årbok for 1950 står det:

--- Et lignende sagn forteller om en flokk mennesker som flyktet fra Vestlandet da svartedauden herjet der. De kom ned i Dagali seterdal. Der døde en av dem og ble gravd begravd ved Grotbekken på sørsiden av Osfjorden. Graven kan ikke påvises. De andre dro videre og kom over fjorden til Fekjarnmogen. Der døde en til og ble gravlagt der. De andre skal i følge sagnet ha vendt tilbake, da de skjønnte at de ikke kunne unngå smitteren. Graven her har vært påvist fra slekt til slekt - fra far til sønn - i flere hundre år, og i 1914 ble den undersøkt for å se om sagnet sa sant.

Man fant noen få benrester, og av disse ble undertjeven og bekkenbenet sendt til Universitetet. Det øvrige ble pakket i never og lagt ned igjen.

Universitetets folk uttalte at det måtte ha vært et meget ungt menneske som her hadde funnet sitt

siste hvilested."

(Artikkelen der dette står, heiter „Museumsprat og gamle sagn fra Dagali." Av Gunnar Stensen.)

3. Gunnar Stensen skreiv ned dette sagnet i 1914, men ordlyden den gongen var mest den same som i artikkelen ovandfor. Fleire opplysningar kjem heller ikkje fram der. Fleire skrivne kjelder om desse gravene kjenner eg ikkje til.

Dagali 12/9-78.

Bygdeboka

for Nore - Urdal

Dagali - Sør - Skurdalen

Kari Sønsterud.

19. desember 1978.
Jnr. 1575/78 ES/GO

Kåre Sønsterud
3588 Dagali

AD: GRAV FRA SVARTEDAUEN, REGNR. F76. 1652 A8 R4 PÅ FEKJANMOGEN PÅ HVAMMEN, 100/1, DAGALI S., HOL P, K, BUSKERUD

Universitetets Oldsaksamling har med takk mottatt Deres brev av 12.09.78 vedrørende ovennevnte grav.

Vi har undersøkt nærmere i våre arkiver og også kontaktet Anatomisk institutt ved Universitetet i Oslo for å prøve å få ytterligere opplysninger; men dette har dessverre ikke ført frem.

Når det gjelder graven ved Grotbekken, tror vi at vi kanskje har greidd å lokalisere den; men helt sikre kan vi ikke være. Det er fru Tony Smedsberg, hvis mor Ingrid Tischbein eier hytta Kløvsteina ved Ossjøen, som påviste stedet. Hennes far hadde her lagt merke til en 0,8 m høy reist stein av form som en bautastein. Den skiller seg klart ut fra den øvrige steinen i området og virker forsettlig reist. Den står i en liten senkning ca. 10 m N for et gammelt, vardet velfar, ca. 200 m S for sjøen og ca. 300 m V for Grotbekken. Fra stedet er det vakkert utsyn over sjøen.

Under feltarbeidet i 1978 har en av våre registratorer, Berit Mogan, notert en del oldfunn som oppbevares på Dagali Bygdetun.

De fleste funnene har "Ub" føyet til nummeret, f.eks. "1204 Ub". Hva står Ub for? Eller har vi notert feil, slik at det skulle stått f.eks. "1204 Db"?

Vi beklager meget at vi svarer så sent på Deres brev.

Med hilsen og med ønsker om en gledelig jul og et godt nytt år.

Elizabeth Skjelsvik

19. desember 1978.
ES/GO

Universitetet i Oslo
Anatomisk institutt
Antropologisk avdeling

AD: GRAV FRA SVARTEDAUEN, REG.NR. F.76. 1652 A8 R4, PÅ FEKJANMOGEN
OG MULIG GRAV FRA SAMME TID, REG.NR. F.76. 1652 A4 R6

Vi viser til hyggelig telefonsamtale forleden om ovennevnte sak og tillater oss med dette å oversende kopi av brev fra Kåre Sønsterud, 3588 Dagali - vårt j.nr. 1575/78.

Graven som ble undersøkt i 1914, og hvorfra det stammer benrester, ligger på livammen, gnr. 100, brnr. 1, Dagali s(ogn, Hol p(restegjeld, k(ommune), Buskerud. Den ligger på en sandrygg ca. 20 m V for bomveien gjennom Seterdalen og ca. 600 m NØ for Ossjøen fjellstue.

På stedet for graven står et ca. 1 m høyt trekors med innskrift: "Sortedøden 1350". Dessuten er det reist ca. 1 m fra korset en ca. 1,5 m høy helle. På den ene flatsiden er hugget inn et kors, og under dette står: "Minnestein reist 1961 over en gravlagd fra Svartedauen 1349-50".

Det er synd at ingen opplysninger finnes om funnforhold, og at beinprøvene som ble innsendt, synes ikke å være tilvaretatt. Det er forresten interessant at de u**g**brente beinene var bevart i det hele tatt. En skulle tro at alt var blitt borte siden det lå i en sandrygg. Jeg kjenner ikke nærmere til de geologiske forhold på stedet, men en er fristet til å tro at jordsmonnet må være kalkholdig.

Graven ved Grotbekken har vi kanskje greidd å lokalisere ved årets registrering; men helt sikker kan en ikke være. Den ligger på Hallen vestre, gnr. 94, brnr. 2, i samme s, p, k, ca. 200 m S for Ossjøen og ca. 300 m V for Grotbekken. Nede i en liten senkning og med vidt utsyn over sjøen står en 0,8 m høy stein av form som en bautastein. Den virker forsettlig reist og skiller seg klart ut fra de naturlige blokkene og kampesteinene i området. Fra foten av steinen og NNV-over finnes en ansamling med rullestein med lengde 0,8 m. Den ligger også nedi senkningen. Den formodede graven ligger ca. 10 m N for et gammelt, vardet vefar, som stedvis enda er synlig som sti.

Med hilsen

Elizabeth Skjelsvik

Grava frå svartedaunen.

1. I opptegnelser gjort av Lars Hagen og Gunnar Stensen står det:

"Her er Fekjanmogen" med en grav fra Svartedaunen. Den sorte død 1349-1350. Graven er undersøkt og levinger efter gravlagte fantes og endel blev sent til Universitetet der uttalte at levingerne skrev sig fra en Ungdom. Noe mere kunne de ikke sige."

(Disse opptegnelsene er gjort først i 1960-åra.)

2. I Drammen og Opplands Turistforenings Årbok for 1950 står det:

--- Et lignende sagn forteller om en flokk mennesker som flyktet fra Vestlandet da svartedaunen herjet der. De kom ned i Dagali seterdal. Der døde en av dem og ble gravd begravd ved Grotbekken på sørsiden av Osfjorin. Graven kan ikke påvises²⁾. De andre dro videre og kom over fjorden til Fekjanmogen. Der døde en til og ble gravlagt der. De andre skal i følge sagnet ha vendt tilbake, da de skjønnte at de ikke kunne unngå smitten. Graven her har vært påvist fra slekt til slekt - fra far til sønn - i flere hundre år, og i 1914 ble den undersøkt for å se om sagnet sa sant.

Man fant noen få benrester, og av disse ble undertjeven og bekenbenet sendt til Universitetet. Det øvrige ble pakket i never og lagt ned igjen.

Universitetets folk uttalte at det måtte ha vært et meget ungt menneske som her hadde funnet sitt

1) F76. 1652 A8 RH på Hovmannen, 100/1

2) F76. 1652 A4 RB " Hallen Viste, 94/2

siste hvilested."

(Artikkelen der dette står, heiter "Museumsprat og gamle sagn fra Dagali." Av Gunnar Stensen.)

3. Gunnar Stensen skreiv ned dette sagnet i 1914, men ordlyden den gongen var mest den same som i artikkelen ovånfør. Fleire opplysningar kjem heller ikkje fram der. Fleire skrivne kjelder om desse gravene kjenner eg ikkje til.

Dagali 12/9-78.

Bygdeboka

for Nore - Vudal

Dagali - Sør - Skurdalen

Kari Sonsterud.

26. juni 1979.
ES/GO

Kåre Sønsterud
3588 Dagali

AD: GRAVANLEGG, REGNR. F76 1652 A8 R4 PÅ HVAMMEN, 100/1, DAGALI
S, HOL P, K, BUSKERUD.

Universitetets Oldsaksamling viser til sitt brev av 19.12.78.
Vi hadde nok ikke sett godt nok etter i vårt arkiv, som dessverre
ikke er så systematisk som det burde være. Men - vedlagt følger
kopi av korrespondansen om to graver! Oldsaksamlingens svar har
vi ennå ikke fått sett etter.

Dessuten følger utskrift fra et notat i Ab.

Etter opplysningene her og i brevene må det dreie seg om to
skjelettfunn.

Med vennlig hilsen

Elizabeth Skjelsvik

Vedlegg

Til

Universitetets Oldsaksamling!

Janledning skrevet af 378 om
fundet af menneskebelegget paa
Tehjanogen i Dagslid, skal jeg
oplyse følgende.

Der har i Dagslid gaaet rum
om dette menneskebeleg fra den sorte død-
tid, og som skulde være begravet paa
Tehjanogen. Folk har ogsaa paa-
staaet, at det skulde være paa en anden stede
ved et stort husstykke. I min
ungdom, for ca 30 aar siden, gaa-
en jeg efter denne anvisning og
fandt her. Det blev ikke saa
mere undersøgt da, og derfor gaa-
er der nu, for at faa høre, hvad
videnskaben sa om dette. Det

er jo saa maangt yngre om be-
mingsforholdene, og derfor maalte
jeg, at kanske ogsaa dette kunde
være interessant.

I sandheden ved Tekjamozen
og opover er der maange gamle
bunker som siges at være fra
den sorte dæds tid. Jeg tyender
ikke til at nogen av disse bunkerne
noengang har været undersøgt.

Jeg grav ogsaa ifølge et andet
oplysning i Tazulid og fandt ogsaa der
et skelet som jeg sendte under adl.
"Det anatomiske museum Nr. a.
Om dette har jeg ikke hørt noget.
Kanske nogle fundene kunde bli
undersøgt under et?

Tekjamozen ligger tæt ned
for Ostfjorden ca 11 km overfor
Tazulid. Det er en flat moog

ind en fjern og saa er der en
del forskellinger (krunker) her
og der. I kan tenge om en saadan
krunk var groven. Hodet vendte
mod ast.

Hvis det er andre ting
som jeg kan gi underretning
om, saa skal jeg forsøke at
gjøre det.

Min adresse er fastholdt:
Jules Thomsen & Co. kompani
Leistadmoen.

Leistadmoen den 18 aug. 1914

Arbejdet
J. Thomsen.

I følge et gammelt søgn
 skrift der fra Fekjaurøgen
 i Dageid på søndag ligge
 begravet en person fra den
 sidste døde tid.

I dag 8/4 tok jeg mig
 fat i et undersøkt gravste-
 det og fandt et menneske
 skelet men der har været
 gravet for og derfor har
 ligger ikke i orden men
 i en kasse der er ende av
 grav.

Saget er skilt:
 De sønner (sønnen) kom
 til Gardøyen var det 2 (an-
 dre søner 7 & 8) der flyktet
 undan. De kom til feka
 usgen, hvor en døde og ble
 begravet. Den andre ventte
 på hjem. Andre siger, at da

fulget kom vi Osjgaard,
blev en syke og døde ved Gros
bakken - sater og skatlige be
grovet i en haug der. De an
dre fortsatte, og som døde der
andere ved Tekjasater. Da
fulget sin, at de ikke kunde
medbranne, som ventte de
silleste.

Enten ein sojret er
riktig eller ikke som er det
nu en begravning der, og det skal
de av forskjellige grunde
være. Det at jeg ville gjøre
hvad vedenskapsmænd siger
om dette. Jeg skulde ønske
at ha noget om det i den
beredsbeskrivelse som skole
skal utkomme.

Men jeg tror som
en frue bort til groven.

Har bed mig sende dette
til Dem, da De interesserte
Dem meget for saadant.
Jeg lovede det.

For nogle dage siden
sendte jeg noget lyvende til
det anatomiske museum. Jeg
haager De ogsaa har og ser
paa dette.

Jeg vedde gerne for
naar, vi hvilket resultat
De kommer angaaende
det gamle fund.

Dagligt ³⁰ 1944

Arhadyt
G. Hansen
adv. Dagligt pr
Egeils.

III

Klipp i klipparkivet